The Byelorussian Times

ЧАС
Двумоўны беларускі
часапіс у З.Ш.А.

No.23, Vol.5, USPS 345-170 January 1980 9-06 Parsons Blvd., Flushing, N.Y. 11357 Price $1.00

Zhamoyc(Lithuania) Benefits from Moscow's Policies

BYELORUSSIAN HISTORY AND ITS HISTORIC NAME LITVA HAVE BEEN "THANSFERRED" TO A BALTIC TRIBE OF ZHAMOYC TO SERVE MOSCOW'S IMPERIAL POLICIES

The primary goal of both Czrist and Soviet Russian regimes has been and continues to be the incorporation of Byelorussia and Ukraine into their empire. Since both Byelorussia and the Ukraine adjoin Russia, are related linguistically to one another and posess a basically common religion, they are vital to Moscow's aspirations for maintaining its empire intact. The loss of either one or both of these nations would definitely represent a mortal blow to all Russian imperial plans. On the other hand, the Russian empire could probably survive the loss of any other nation from its orbit.

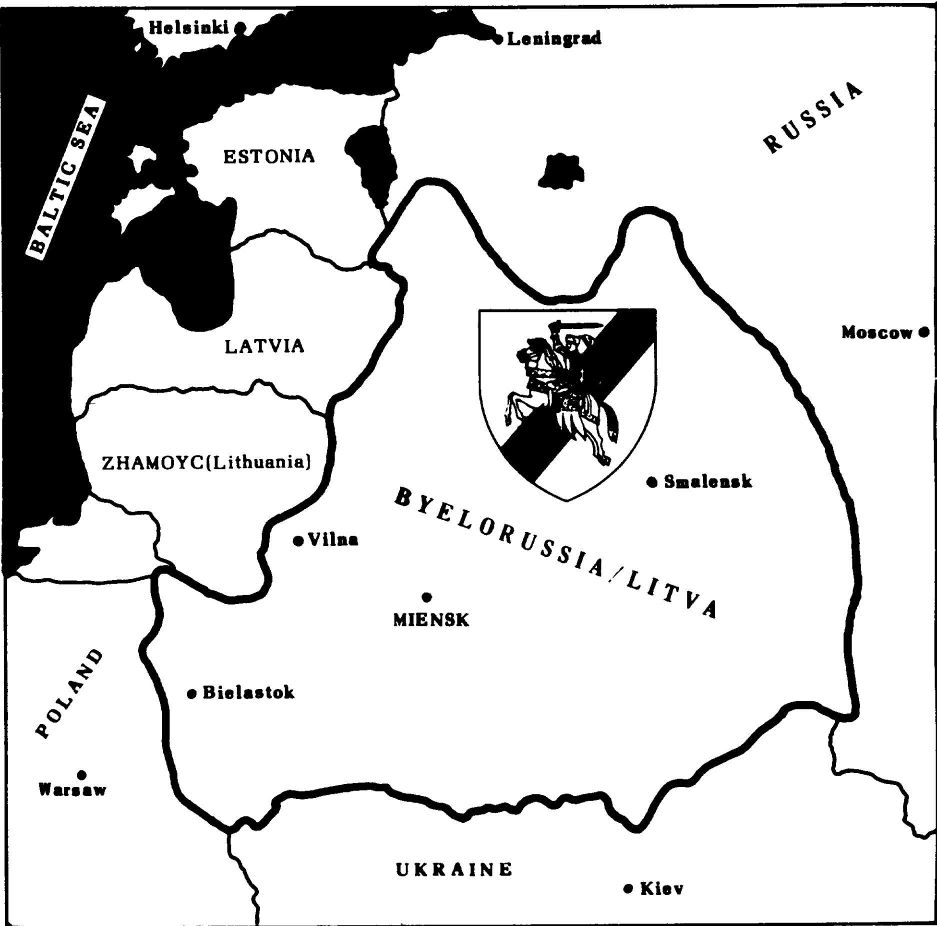
For this reason Russian regimes, both Czrist and Soviet, have gone to great lenghts and used a variety of techniques designed to retain Byelorussia under Moscow's control. Among these, perhaps the most despicable and genocidal is the technique of destroying a nation's history by "reassigning" it to another people. This, of course, is by no means an easy task, but the Russian regimes have had a significant measure of success with this approach. For many decades they have diligently controlled the information reaching the people, making certain that only the "officially approved" propoganda was available to the population.

It would be intolerable for Russia to admit that at one time (from the 13-th to the 18-th centuries) Byelorussia was the foremost power in Eastern Europe or that Byelorussia's name was the Grand Duchy of Litva or simply Litva. It would be inconsistent with the Russian "big brother" concept to admit that Litva was superior to Russia in almost every aspect of human endeavor, including culture, law, science and even military power almost to the end of the 18-th century. A backward Moscow could not hope to govern for long an empire containing people who regarded themselves superior to their captors. For this reason Byelorussia's history had to be changed, eradicated and made alien to the people themselves.

The process of separating the Byelorussian people from their history was begun by the Russian Czars in the 19-th century. First there was a total prohibition of Byelorussian printing accompanied by the closing of all Byelorussian schools. Then there was a change of names: the name Byelorussia was gradually introduced by Moscow and the name Litva was never used officially. Later Moscow found it convenient to allow the small Baltic tribe of Zhamoyc to call itself "Lithuania" and to assume upon itself the entire history of Litva. When Zhamoyc obtained its independence in 1918 it chose the name "Lithuania" even though historically it had no claim to this name. Presumably this happened because at the time of its independence in 1918 Zhamoyc had to quickly fabricate a literary language, a history with sufficient international prestige and a name which would dissociate Zhamoyc from its centuries-long subservience to Litva. Of course in 1918 Zhamoyc had neither a literary language, nor a history or a name other than Zhamoyc.

It appears that Moscow's attempts of separating the Byelorussian nation from its own history superficially, at least, met with success. The name Byelorussia has gained acceptance: The Byelorussian Democratic Republic proclaimed in 1918 used this name; Soviet Byelorussia was proclaimed in 1919 and in 1922 was forced to join the Ukraine and Russia in forming the Soviet Union. Under this name Byelorussia became a founding member of the United Nations. All Soviet school books and encyclopedias assign the name Litva (in the form of Lithuania) to Zhamoyc or the present-day Soviet Lithuania. This is presented as an accomplished fact without any proof or reservation. Zhamoyc, too, has accepted its newly found history and a foreign name with aclarity. Even in the free world, without any Soviet pressure, the Zhamoyc emigres call themselves "Lithuanians" and in their foreign language publications never mention their true historical name or their true history – they claim Byelorussian history as their own. The latest example of this deception may be found in a publication

(continued on page 4)

Byelorussia or Litva and her neighbors, all held captive within the Russian empire.

Chicago newspaper slanders Byelorussian nation

The 'Suburban Sun-Times' of Chicago calls the Byelorussian Democratic Republic a 'Historical Society' and the commemoration of Byelorussian independence in the Congressional Record as a waste of taxpayers' money.

Over the years Americans of Byelorussian descent had occasion to observe a certain degree of ignorance about Byelorussia among Americans and to a lesser extent among the American press. This ignorance has been steadily decreasing except for one recent glaring example of gross slander against Byelorussians by a large American newspaper. On Dec. 28, 1979, the *Sun Times* of Chicago printed an article by Jim Wisuri entitled "Dumb Awards of 1979" in which Mr. Wisuri called the Byelorussian Democratic Republic a "Historical Society" and referred to Congressman Derwinski's remarks in the *Congressional Record* commemorating the Byelorussian Independence Day as a waste of taxpayers' money costing $400 per page.

Apparently Mr. Wisuri read Congessman Derwinski's remarks in the *Congressional Record* and was familiar with the Byelorussian proclamation of independence in 1918 and the existence of the Byelorussian Democratic Republic as a Sovereign state at that time. So when Mr. Wisuri called the Byelorussian Democratic Republic a "Historical Society" and the commemoration of its independence a waste of taxpayers' money, this was not due to ignorance. We must

(continued on page 6)

CENSUS 1980 INFORMATIONN

The Twentieth Decennial Census of Population of the United States will officially begin on Tuesday, April 1, 1980. On March 28, 1980, every household in the U.S. should receive a census questionnaire in the mail and will be asked to answer the questions. About 90% of the households will be asked to mail back their completed questionnaires. The remaining 10%, primarily in the sparcely populated areas, will be asked to keep their completed questionnaires until census takers personally collect them.

This census will attempt to gather more information than the previous 1970 census about racial and ethnic origins of residents and we advise our Byelorussian readers to answer these questions so that their ethnic (Byelorussian) origin will be properly recorded by the census.

There will be two questionnaire forms: (1) a short form containing questions 1 through 7 and 12 housing questions which everyone is expected to answer; and (2) a long form containing 46 additional questions which will be limited to about 20% of the recipients.

Since 80% of the recipients will receive the short form, we have reproduced here questions 1 through 7 from that form and indicated how a resident of Byelorussian origin should answer the questionnaire, especially questions #4 and #7 which deal with race and ethnic origin. Firstly, in our view these questions are not properly formulated since they require ethnic data of only certain limited groups – Japanese, Chinese, Mexican, Cuban and a few others – while leaving out the great majority of ethnic groups. These questions are not generally applicable and for this reason we recommend that a person of Byelorussian origin answer question #4 by checking the circle next to the word "other" and writing in on the dotted line the word "Byelorussian" as is shown in the first sample. Question #7 should be answered "no".

Here are the QUESTIONS ↓	These are the columns for ANSWERS ⟶ *Please fill one column for each person listed in Question 1.*	PERSON in column 1 — Last name / First name / Middle initial
2. How is this person related to the person in column 1?	*Fill one circle.* *If "Other relative" of person in column 1, give exact relationship, such as mother-in-law, niece, grandson, etc.*	*START in this column with the household member (or one of the members) in whose name the home is owned or rented. If there is no such person, start in this column with any adult household member.*
3. Sex	*Fill one circle.*	○ Male ○ Female
4. Is this person —	*Fill one circle.*	○ White ○ Black or Negro ○ Japanese ○ Chinese ○ Filipino ○ Korean ○ Vietnamese ○ Indian (Amer.) ○ Asian Indian ○ Hawaiian ○ Guamanian ○ Samoan ○ Eskimo ○ Aleut ✗ Other — *Specify* — *Print tribe* → Byelorussian
5. Age, and month and year of birth	*a. Print age at last birthday.* *b. Print month and fill one circle.* *c. Print year in the spaces, and fill one circle below each number.*	a. Age at last birthday; b. Month of birth: ○ Jan.—Mar. ○ Apr.—June ○ July—Sept. ○ Oct.—Dec.; c. Year of birth: 1 ● 8 ○ 9 ○; 0–9 ○; 0–9 ○
6. Marital status	*Fill one circle.*	○ Now married ○ Widowed ○ Divorced ○ Separated ○ Never married
7. Is this person of Spanish/Hispanic origin or descent?	*Fill one circle.*	✗ No (not Spanish/Hispanic) ○ Yes, Mexican, Mexican-Amer., Chicano ○ Yes, Puerto Rican ○ Yes, Cuban ○ Yes, other Spanish/Hispanic

On the long form which will be received by only 20% of the residents, questions #11, #13 and #14 also deal with person's ethnic origin. We recommend that these questions be answered with the word "Byelorussian" as is shown in the second sample.

11. In what State or foreign country was this person born? *Print the State where this person's mother was living when this person was born. Do not give the location of the hospital unless the mother's home and the hospital were in the same State.*

Byelorussia
Name of State or foreign country; or Puerto Rico, Guam, etc.

12. *If this person was born in a foreign country –*
a. Is this person a naturalized citizen of the United States?
○ Yes, a naturalized citizen
○ No, not a citizen
○ Born abroad of American parents

b. When did this person come to the United States to stay?
○ 1975 to 1980 ○ 1965 to 1969 ○ 1950 to 1959
○ 1970 to 1974 ○ 1960 to 1964 ○ Before 1950

13a. Does this person speak a language other than English at home?
✗ Yes ○ No, only speaks English – *Skip to 14*

b. What is this language?
Byelorussian
(For example – Chinese, Italian, Spanish, etc.)

c. How well does this person speak English?
○ Very well
○ Well
○ Not well
○ Not at all

14. What is this person's ancestry? *If uncertain about how to report ancestry, see instruction guide.*
Byelorussian
(For example – Afro-Amer., English, French, German, Honduran, Hungarian, Irish, Italian, Jamaican, Korean, Lebanese, Mexican, Nigerian, Polish, Ukrainian, Venezuelan, etc.)

У НАСТУПНЫМ НУМАРЫ

Рэдакцыя паведамляе, што з прычыны недахопу мейсца наступныя артыкулы ня былі зьмешчаныя ў гэтым нумары й будуць друкавацца ў 24-м нумары:
1) Вялікоднае Архіпастырскае Пасланьне Сабору Япіскапаў БАПЦ.
2). Л. Галяк, *Дадатак* да „Паходжаньня Літоўскіх Князёў".
3) *Глыбіня Жыцьцёвага Дазнаньня,* Інтэрвью з Уладзімерам Глыбінным.

Republicans call for a change in the U.S. foreign policy

On Febryary 2, 1980, the Executive Council of the National Republican Heritage Groups adopted the following statement concerning the present U.S. foreign policy:

STATEMENT

Recent ominous developments internationally make it clear that this Nation urgently requires a change not only in its uppermost leadership personnel, but in that policy flux which has floated this nation and the free world to the brink of new disasters.

What is most urgently needed is a President who alone can wipe away the restricting cobwebs of the immobilizing "policy of detente"... and return this nation's quest for peace to its time honored axiom that peace and American strength and determination are indivisible; that there can be no certain or lasting or even uneasy peace in this world if America continues to allow that quest for peace to blind it to the inherent and unchanging nature of any tyrant and thus invite paralysis in this world affairs.

These recent developments worldwide which trouble the free world, and bring added despair to those who are not free but wish to be free, are the products of the baffling American fascination with "detente with the Soviet Union". It is obvious that American commitment to "detente", and its honest effort to make "detente" work, has prevented this nation from acting cogently in its own interests, and that of its Allies and the free world, while the classic assailant, that power with which the United States seeks to live in "detente", the Union of Soviet Socialist Republics, has blithely paid lip service to "detente" while exploiting that "harmony" to strengthen its position, club down dissent and human and civil rights within its sphere of influence, dissimulate and intrude into the affairs of other nations – and finally, as we see once again, to prepare for new intrigues and adventures in support of its stated goal, world domination.

The most recent Soviet adventure, the naked invasion of the State of Afghanistan, would never have occurred if America had not accorded the rulers of the Soviet Union all evidence that "detente" indeed had infected our ability to think wisely and to act cogently and without hesitation, if at all.

There never would have been an Afghanistan if America and the free world had not suffered the Soviet invasions in the post World War I era of those once free nations which today comprise the strategic perimeter of the Soviet Union.

There never would have been an Afghanistan if the Soviet Union had not been recognized by an American administration.

There never would have been an Afghanistan if, after the West had Allied itself with the Soviet Union against a common and deadly foe, and thus aided the prurient Soviet system to continue, the West sat by and allowed the Soviet shpere to expand over those states of Eastern and Central Europe, which today restively act as satellites of the Soviet Union.

There never would have been an Afghanistan if America and our Allies had not sat back and allowed the reduction of Czechoslovakia, the suppression of the revolts in Hungary and Poland.

There never would have been an Afghanistan if on the insistance of forces in this country who have been traditionally blind to all cells of tyranny but those they regard as "rightists", had not initiated as American foreign policy a "new" program for the world, designed to do away with the "cold war" and "construct a new era of detente with the Soviet, in which we will live, or coexist, with our contrasting ideologies, but in peace and peaceful competition."

There never would have been an Afghanistan if the United States had reacted immediately and cogently to the various "Cuban" adventures in Africa and now elsewhere, to which we did not react since, if we had done so, say our detentists, we would provoke the wrath of the Soviet Union, and the subsequent confrontation would have destroyed "detente."...

And there never would have been an Afghanistan if we had reacted immediately and cogently to the incarceration of our hostages in Teheran by marxist radicals; for if we had done our national duty to our diplomats abroad, and to common American citizens, if we had immediately used all methods of reply before the uncertain situation in Iran had been allowed to become a chronic issue, our hostages would be today released... and most especially, the Soviet would have been given to understand that America still has the will and the sinew, "detente" or no "detente", to protect its citizens and interests world wide. Iran then became an invitation to the Soviet to move, at long last, in the direction of the warm water ports and oil fields to the south...

This Council prides itself in that almost alone among responsible citizens and political agencies of this nation it has consistently and boldly, within its almost one decade of official existence, warned this nation and the world of the continuing danger of Sovietism and has urged the continuing growth of the strength of America as the only deterent there can be against predictable and unpredictable Soviet forays against the freedoms of the world and those of free men.

This Council is firmly convinced that time has come for the West to understand that even as "detente" is the diplomatic tool in achieving its ends worldwide in preparation for its military intrusions, so too the principal concern of the Soviet internally is its restless non-Russian demography which today outnumbers the ruling class almost two to one. It is clear to those Americans whose ancestry entailed relations with the Soviet that the Soviet invasion of Afghanistan not only by its conviction that "detente-infected" nations would not intercede meaningfully in favor of the Afghans, but because it was necessary to create within the Soviet state itself a diversion among its people from their growing dissatisfaction and expressions of dissent against continuing Soviet repressions. Simultaneous foreign adventures and internal dissent are Soviet phenomena as shown by Soviet history.

Our nation must therefore, in striking back at the Soviet, cultivate and encourage, as we did in the past, the aspirations of freedom of the 15 once-

(continued on page 4)

МІКОЛА ГАРОШКА

Інж. Мікола Гарошка

11 лютага 1980 г. мінуў першы год ад сьмерці сьв. п. Інжынэра Міколы Гарошкі, вялікага патрыёта й актыўнага працаўніка ў беларускім грамадзка-царкоўным жыцьці.

Пасьля заканчэньня з адзначаньнем вышэйшых студыяў у Празе Чэскай у 1928 г., прафэсар сказаў Міколе: „Заставайся тут, заўсёды будзеш мець працу. Памятай, Пальшча – ня Чэхія." Аднак Мікола не паслухаў свайго прафэсара й вярнуўся дадому. Вярнуўся таму, што ня мог забыцца запавету свайго Бацькі, які, выпраўляючы сына да Чэхіі, сказаў: „Едзь, сынок, вучыся, здабывай навуку, а як скончыш, вяртайся й працуй для свайго народу."

Вельмі хутка пераканаўся Мікола, што Пальшча – ня Чэхія. Сталае дзяржаўнае працы ў Польшчы ён ня мог атрымаць. Перашкодаю былі: беларуская нацыянальнасьць і замежны дыплём.

Мінула некалькі гадоў. Добра ведаючы з чэскае школы асновы й карысьці каапэрацыі, Мікола, з дазволу польскае ўлады, пачаў закладаць спажывецкія каапэратывы ў сваёй і акалічных вёсках. Каапэратыўны рух з посьпехам пашыраўся й даваў матэрыяльную дапамогу сялянам, якія за гэта мелі вялікую падзяку й пашану да Міколы Гарошкі.

Падзеі 1939 г., вайна й варожыя акупацыі Беларусі нішчылі вёскі й зруйнавалі ўсю працу Міколы. У 1944 г. пачалася эвакуацыя на Захад, і многія, уключаючы Міколу, выехалі да Нямеччыны.

У Нямеччыне Мікола ўсюды шукаў сваіх людзей, памагаў ім пераехаць у Шляйсгайм каля Мюнхэна (лягер для ўцекачоў Д.П.) і там арганізаваў сваю нацыянальную групу.

У канцы 1948 г. М. Гарошка выехаў да Ню Ёрку й пастанавіў аддаць усе свае сілы на арганізаваньне беларускага нацыянальнага жыцьця ў Амэрыцы й працаваць для свайго народу. У Ню Ёрку Мікола залажыў Дапамаговы Камітэт, які памагаў беларусам выехаць зь Нямеччыны да Амэрыкі. Калі ў Ню Ёрку сабралася большая група беларусаў, у 1949 г. Гарошка арганізуе Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне (БАЗА), пазьней – газэту „Беларус", Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва й дзякуючы ягонай ініцыятыве й працы паўстае Фундацыя Крэчэўскага. М. Гарошка быў ініцыятарам і закладчыкам кожнае з гэтых грамадзкіх і навуковых арганізацыяў.

Па нейкім часе выявілася патрэба прэсы ў ангельскай мове для запазнаньня амэрыканскага грамадзтва й нашае моладзі з гістарычнымі падзеямі беларускага народу й інфармацыямі аб сучасным беларускім жыцьці. Ізноў, ніхто іншы, а толькі Мікола Гарошка з сваім сынам Расьціславам, у 1975 г. рэалізуюць выданьне двумоўнае газэты „Беларускі Час".

Мікола шмат працаваў пры арганізацыі беларускага царкоўнага жыцьця (БАПЦ). Апошнім імкненьнем св. п. Міколы была пабудова Царкоўнага Цэнтру ў Дораты (штат Ню Джэрзі) і ў апошні дзень свайго жыцьця ён ехаў да а. Карпа ў Дораты, каб там дакладней абгаварыць плян пабудовы Цэнтру.

Раптоўная сьмерць не дазволіла яму выканаць ані гэты праект, ані ягоныя пляны нармалізацыі й аздараўленьня беларускага грамадзкага жыцьця ў Амэрыцы.

Мікола Гарошка памёр 11 лютага 1979 г. а 3-й гадзіне п.п. у шпіталі недалёка ад Дораты. Першыя заўпакойныя малітвы у шпіталі прачытаў Мітрафорны Пратаярэй а. Карп Стар.

– *ЗІНА ГАРОШКА*

Пратэст Беларускай Палітычнай Эміграцыі

Пэрыяд часу пасьля Другой Сусьветнай Вайны характэрны ліквідацыяй каленіялізму ў заходнім дэмакратычным сьвеце: каленіяльная Афрыка ператварылася ў кантынэнт новых, сувэрэнных дзяржаваў, якія ўвайшлі ў Арганізацыю Злучаных Народаў. Адначасна гэты пэрыяд часу быў найбольш спрыяльным для Масквы ў аспэкце пашырэньня „змадэрнізаванай" камуністычна - расейскай сыстэмы, што ахапіла ўсходнюю й сярэднюю Эўропу ды ўсю паўночную й частку паўдзённай Азыі.

І калі працэс каленіяльнага вызваленьня на захадзе адбыўся з малым, параўнаўча, праліцьцём крыві, то працэс „дабраахвотнага" ўваходу ў сыстэму расейска-камуністычнай імпэрыі, кіраванай Масквою, быў шчодра змочаны крывёю.

Беларусь ёсьць сябрам і сябрам-заснавальнікам Арганізацыі Злучаных Народаў. Мейсца гэтае належыцца праўнаму прадстаўніку беларускага народу, але фактычна выкарыстоўвае яго прадстаўніцтва расейскіх каленіяльных уладаў у Беларусі.

Палітычная эміграцыя Беларусі, што жыве ў розных краінах вольнага сьвету, ад імя ўсяго беларускага народу паняволенага расейскім імпэрыялізмам, выказвае рашучы пратэст супрацьператварэньня нашай Бацькаўшчыны Літвы (ВКЛ) ў калёнію Масквы. У гэтым мы абвінавачваем расейскі імпэрыялізм і ўрады расейскіх рэжымаў абодвых катэгорыяў, царскай і савецкай. Сяньняшні савецкі рэжым у поўнасьці прадоўжывае старую расейскую таталітарную сыстэму.

РУСЫФІКАЦЫЯ БЕЛАРУСІ

Нядаўна я меў нагоду гутарыць з колькімі турыстамі, якія наведалі БССР.

Адзін із іх расказваў мне, што быў зьдзіўлены, калі, будучы ў Менску, даведаўся, што ў сталіцы савецкай Беларусі цяпер няма ніводнае беларускае школы. Усе школы вылучна расейскія, як за царскіх часоў. Два іншыя турысты (настаўнікі) пацьвердзілі ня толькі гэты факт, а дадалі, што беларускіх школ цяпер няма ня толькі ў Менску, але і ўва ўсіх абласных цэнтрах БССР і ў бальшыні раённых. Намінальна беларускія школы (у якіх некаторыя прадметы выкладаюцца таксама парасейску) пакінутыя яшчэ на сяле, для калгасьнікаў.

Так далёка пайшла русыфікацыя школьніцтва ў БССР.

Іншы турысты паказаў мне карту Менска, якую ён там купіў і прывёз з сабою ў ЗША. Карта (яна завецца "Минск, туристская схема") апрацаваная ў расейскай мове й выдадзеная не ў „сувэрэннай беларускай дзяржаве", а ў Маскве.

Якія-ж назвы вуліцаў і пляцоў мае беларуская сталіца?

Вось я выпісаў іх з карты.

Із старымі гістарычнымі назвамі засталося колькі вуліцаў – *Немига, Заславская, Бобруйская, Замковая* – і *Площадь Свободы.* Колькі вуліцаў названа імем беларусаў – *Я. Купалы, Я. Колоса, Ф. Скорины, К. Калиновского, З. Бедули*; таксама – *Червякова, Голодеда, Убаревича, Притыцкого.* За выключэньнем першых двух, усе яны другарадныя вулачкі пераважна на далёкіх ускраінах горада.

Але 95% вуліцаў названыя або расейска-камуністычнымі назвамі тыпу *Коммунистическая, Советская, Интернациональная, Комсомольская, Октябрьская, Первомайская, Красноармейская, Физкультурная, Коллективная, Передовая* і г.д.;

або імем расейскіх і інтэрнацыянальных камуністых – *Ленина* (і *Ленинская*), *К. Маркса, Энгельса, Калинина, Фрунзе, К. Либкнехта, Р. Люксембург, Свердлова, Кирова, Урицкого, Володарского, Куйбышева, Чичерина, Жданова, Даумона, Берсона, Опанского, Ляндера, Кнорина, Буденного, Мясникова* і г.д.;

або імем расейскіх пісьменьнікаў, мастакоў ці навукоўцаў – *Салтыкова-Щедрина, Некрасова, Белинского, Жуковского, Толстого, М. Горького, Н. Островского, Пушкина, Тимирязева, Мичурина, Добролюбова, Менделеева, Маяковского, Серафимовича, Васнецова, Бехтерева* і г.д.;

або імем расейскіх гарадоў, рэк, вазёраў, мораў і раёнаў – *Московская, Ленинградская, Омская, Бородинская, Орловская, Волгоградская, Ангарская, Охотская, Енисейская, Алтайская, Холмогорская, Уральская, Байкальская* і г.д.

Ёсьць вуліцы зь імем дробных расейскіх „сошак", улучна з вуліцаю *Лизы Чайкиной*, аднак блізу няма вуліцаў зь імем беларускіх дзяржаўных мужоў, нацыянальных герояў, выдатных пісьменьнікаў, мастакоў і навукоўцаў. Мы не знайшлі на гэтай „схеме" нават вуліцы М. Багдановіча: вуліца, на якой нарадзіўся клясык беларускай паэзіі, завецца імем *М. Горького,* а на якой ён пазьней жыў – імем *Толстого.*

Шыльды із назвамі вуліцаў, крамаў, тэатраў і г.д., за рэдкімі выключэньнямі, у расейскай мове. Ува ўсіх адміністрацыйных і гаспадарчых установах, як і на вуліцах Менска скрозь чуваць адно расейскую мову. У турыстага, які паказаў нам карту, у Менску нават запыталіся: "Почему вы говорите побелорусски, а не порусски?"

Не сталіца Беларусі, а звычайны правінцыяльны горад Расеі.

Расейская Камуністычная партыя (КПСС) усюды цьвердзіць, што ейная „ленінская нацыянальная палітыка" для нерасейскіх народаў СССР стварыла ўсе ўмовы для іхнага ўсебаковага нацыянальнага росквіту, а ў першую чаргу – для росквіту іхніх культураў, якія павінны быць і быццам ёсьць „нацыянальнымі па форме й сацыялістычнымі па зьместу".

Дык дзе-ж тут што нацыянальна-беларускае – ці ў зьмесьце, ці ў форме? І зьмест, і форма – толькі расейскія. Чым-жа тады адрозьніваецца „ленінская нацыянальная палітыка" ад нацыянальнай палітыкі „крывавага цара Мікалая Палкіна"?

(працяг на 6-й бачыньцы)

Беларусы Будаўнікі й Асьветнікі Маскоўшчыны

СЫМОН ПОЛАЦКІ

Сымон Полацкі. Паэт, літарат, драматург, прапаведнік, друкар і асьветнік Масквы ў 17-м стагодзьдзі.

У Полацку, ў сьнежані 1624 г., нарадзіўся Самуіл Пятроўскі- Сітняновіч. Бацька хацеў каб сын атрымаў асьвету й аддаў Самуіла да брацкай школы Богаяўленскага манастыра. Самуіл вучыўся добра, меў уроджаныя літарацка-паэтычныя здольнасьці й быў добрым прамоўцам.

У 1641 г. для пашырэньня сваёй веды, Самуіл паступае да Кіеўскае Магілянскае Акадэміі й студыюе мовы: лаціну, грэцкую, стараславянскую й польскую, астраномію, арытмэтыку, гэамэтрую, граматыку й музыку. Асаблівую ўвагу зьвярнуў Самуіл на богаслоў'е, філязофію й рыторыку.

У 1650 г. Самуіл едзе да Віленскае Акадэміі й студыюе там лаціну, філязофію, богаслоў'е, рыторыку й юрыдычныя навукі. Пасьля заканчэньня Віленскае Акадэміі Самуіл вяртаецца да Полацку й працуе настаўнікам.

Ужо тагды Самуіл быў ведамым пісьменьнікам, пісаў вершы, паэмы й драматычныя творы.

У 1654 г. Масква акупавала Полацк, а ў 1656 г. Самуіл пастрыгся ў манахі й прыняў імя Сымона. У 1664 г. Іераманах Сымон выехаў да Масквы. Маскоўскае духавенства адразу зьвярнула ўвагу на высокую эдукацыю Сымона й дазволіла яму адчыніць школу ў Спаскім манастыры. Сабор маскоўскага духавенства ў 1666 г. даручыў Сымону напісаць богаслоўска-палемічны трактат „Жезл правленія", што Сымон выканаў і як дапаўненьне да трактату напісаў „О блогоговейном стоянії во храме" і „О еже не петі бесовскіх песень".

Паколькі ў Маскоўшчыне духавенства не гаварыла пропаведзяў, то Сымон, з дазволу Патрыярха Александрыйскага, на Каляды сам сказаў казань у царкве й пачаў пісаць пропаведзі й рассылаць маскоўскім сьвятаром каб яны маглі іх чытаць у сваіх цэрквах. Сымон выдаў два зборнікі казаньняў: „Обед душевный" і „Вечэра душэвная".

У той час, першым падручнікам для навукі чытаньня быў Псалтыр, каторы Сымон пераапрацаваў, зрыфмаваў і дадаў музыку. Гэтыя зьмены выклікалі незадаваленьне Маскоўскага Патрыярха й духавенства каторыя дамагаліся аддаць Сымона пад суд. Аднак Маскоўскі цар Аляксей вельмі высока цаніў веду Сымона, зрабіў яго настаўнікам царэвіча Хведара й ня толькі не дапусьціў да суду, але загадаў залажыць друкарню для Сымона каб ён друкаваў там свае творы.

Сымон Полацкі памёр у 1680 годзе.

– *Міхась Белямук*

БЕЛАРУСКІЯ МАЙСТРЫ

Нядаўна знойдзеныя матэрыялы з 17-га стагодзьдзя аб беларускіх майстрох-рамесьніках і іх работах у Маскоўшчыне куды яны пачалі пераяжджаць ужо ў 1654 годзе. Над Валдайскім возерам у Маскоўшчыне беларусы працавалі пры будове Іверскага манастыра. У гэтым манастыры знаходзіліся манахі з аршанскага Куцейскага манастыра. Яны прывезьлі з Беларусі друкарскае абсталяваньне й пачалі выдавецкую працу.

Значная колькасьць беларускіх майстроў будавала цэркві каля Масквы. У саборы Новаерусалімскага манастыра яны зрабілі унікальныя Іканастасы з каляровых кафляў і гэтымі-ж кафлямі ўпрыгожылі манастырскія памешканьні.

У 1667 г. на царскі загад беларускія майстры былі пакліканыя ў Маскву й працавалі над упрыгожаньнем Крэмлёўскага палацу й Аружэйнай палаты.

Складаныя й вельмі каштоўныя працы па разьбе выканалі беларускія разьбяры, а беларускія сталяры рабілі мэблі для царскага палацу. У 1672 г. ў Маскве, для беларусаў была пабудованая асобная „Мешчанская Слабада". Паводля перапісу жыхароў 1676–1684 гадоў, там жылі майстры й гандляры з Менска, Мсьціслава, Лепеля, Ліды, Глыбокага, Наваградка, Барысава, Магілёва й іншых беларускіх гарадоў. Асабліва многа рамесьнікаў пераехала із Шклова, Дубровы й Капыся. Гэта былі сталяры, гандляры, краўцы, пераплётчыкі, друкары, сабельнікі й іншыя. Захаваліся нават імёны аружэйнікаў Максіма Міхайлава й Трафіма Грэліка з Копыся й разьбяроў Кліма Міхайлава й Андрэя Фёдарава з Оршы.

Міхась Клён

The Byelorussian Times
ЧАС Двумоўны беларускі часопіс у З.Ш.А.
USPS 345–170
9–06 Parsons Blvd.
Flushing, N.Y. 11357
U.S.A.
A Byelorussian Newspaper
Published bimonthly in January, March, May, July, September and November.
Dr. Roger Horoshko, Publisher
Subscription $6 per year
Second Class Postage Paid at Flushing, N.Y. 11355
„ЧАС"
Двумоўная беларуская газэта
Выходзіць 6 разоў на год у студзені, сакавіку, травені, ліпені, верасьні й лістападзе.
Др. Р. Гарошка, Выдавец
Падпіска 6 даляраў на год

УВАГА!

1) Рэдакцыя не прынімае да друку ананімных артыкулаў.
2) Артыкулы прынятыя да друку падлягаюць скарачэньню й карэкце.

Пакаянны Вялікі Канон Сьв. Андрэя Крыцкага

ПЕРАКЛАД

Апрача Канону Андрэя Крыцкага у той-жа самай кніжачца зьмешчаны й пераклад другога Канону „Пра Ўкрыжаваньне Госпада й Плач Прасьвятое Багародзіцы" Сымона Лагафэта.

Абодва каноны ў беларускай мове выданы коштам сям'і Лук'янчыкоў у 1978 годзе. Пераклад канонаў выканаў Мітрапаліт Андрэй, а надрукаваў Сп. Мікалай Прускі.

Тварцом Канону быў выдатны рэлігійны пісьменьнік, Сьв. Андрэй Архіяпіскап Крыцкі, які жыў у VII–VIII стагодзьдзях. (Памёр каля 726 г.).

Напісаны Канон у вобразнай старажытнай грэцкай мове, дзе ўжытыя ўсе паэтычныя формы, якія пры перакладзе ўвайшлі і ў славянскі тэкст. Таму зьмест Канону ў славянскай мове для чытачоў і слухачоў быў мала зразумелым, а таму неабходным было першым перакласьці на зразумелую для вернікаў беларускую мову.

Называецца Канон Вялікім таму, што зьмяшчае ў сабе аж 250 трапароў, чаго няма ні ў адным зь іншых Канонаў; называецца ён яшчэ Пакаянным, бо чытаючы яго душа быццам плача аб сваіх штодзённых грахох і ціхмяна каяцца ў іх, просячы дараваньня й заступніцтва малітвамі Сьвятых. А Паклонным завецца Канон таму, бо ў часе яго чытаньня вернікі пакланяюцца аж да зямлі, або чыняць паясныя паклоны пасьля кожнага трапара, калі сьпяваюць: Памілуй мяне Божа, памілуй мяне! А калі сьпяваюць Ірмасы, то ўсе становяцца на калені.

Прападобны Андрэй Крыцкі першы раз чытаў свой Канон, будучы на шостым Ўсяленскім Саборы, дзе й быў Канон апрабаваны сьв. Айцамі.

Пазьней да Канону былі яшчэ дапісаны трапары да Прападобнай Маці Марыі й да Прападобнага Айца Андрэя.

Чытаецца Вялікі Канон на Вялікім Павячэр'і ў панядзелак, аўторак, сераду й чацьвер першага тыдня Вялікага Посту ня ўвесь, а па частках, аб чым у кнізе зазначана, якія трапары кожнае песьні чытаюцца ў панядзелак, аўторак, сераду й чацьвер. Ірмасы Канона належыць сьпяваць кожны дзень і кожную песьню закончваць Багародзічным.

Поўны-ж зьмест Канону чытаецца ў сераду вечарам на пятым тыдні Вялікага Посту на Ютрані, на якой для скарочэньня не чытаюцца кафізмы.

Канон належыць чытаць выразна і расчуленым голасам. Чытаць належыць пасярэдзіне Царквы. Сьвятая Дзьверы павінны быць зачыненыя. Вернікі павінны трымаць у руках запаленыя сьвечкі.

Другі Канон пра ўкрыжаваньне Госпада й плач Багародзіцы чытаецца ля Плашчаніцы ў Вялікую Пятніцу, пасьля вынасу яе на сярэдзіну Царквы. У гэтым Каноне вельмі выразна й выказана пачуцьцё, скрухі й гора Прасьвятое Багародзіцы, якое перажыла Яна, стоячы ля Ўкрыжаванага Свайго Сына й у часе пахавінаў Госпада Бога й Спаса нашага Ісуса Хрыста.

ЗВАРОТ ад КАНСЫСТОРЫІ

Кансысторыя, як выканаўчы орган БАПЦ, зварочваецца да Вас з ласкаваю просьбаю прысылаць ахвяры для набыцьця Цэнтру БАПЦ.

Вашую ахвяру просім перасылаць чэкам Скарбніку Кансысторыі на Адрыс:

Mr. Mikolaj Wojtenko
78 Emerson Road
Somerset, N.J. 08873

–*Мітр. Прат. Васіль Кэндыш*
Старшыня Камітэту

REPUBLICANS...

(continued from page 2)

free republics of the Soviet Union and among the peoples of the satellite and captive worlds, which represent the Achilles heel of the USSR, and which are, in fact, whether America recognizes this or not, its first line of defense, and that which will, from within, hasten the destruction of the Soviet Empire and its threat to the free world. As all Empires have fallen in due time from both internal and external forces, then so too will the Soviet Empire; but those forces that contribute to the decay and extinction of a tyranny must be encouraged from abroad. Rather, in "detente" we have acknowledged the right of this Empire to enjoy our recognition, to act as a legitimate state, and to so govern our movements that we stand paralyzed when that despot throws off his cloak of peace and becomes once again the brute he is.

There is then needed a striking change towards the realities of existing in this complex and cruel world. The present administration has manifested a lack of understanding of the Soviet Union, its character and mission which led the President himself to admit, shortly after he learned of the Afghanistan invasion, "To tell you the truth, I've been forced to change my mind about the Soviet over the last few weeks."'

A new administration is needed because the old has shown that it cannot cope with the problems of living in this world, in protecting its interests and those of its friends and allies abroad.

Such a change entails a sweepingly new government in Washington, a new President and a new Party in power. That Party which has brought us to this impasse internationally must be replaced.

MOSCOW'S POLICIES

(continued from page 1)

entitled "Lithuanian Review", published in Melbourne, Australia, in 1979, which deals with the University of Vilna.

Zhamoyc of course is a beneficiary of a set of circumstances relating to Moscow's attempts to assimilate and incorporate Byelorussia/Litva into its empire. It is regretable, however, that Zhamoyc is so willing to acquiesce and condone this deception. Nevertheless, no deception can continue indefinitely and in this case it shall end no later than the time when Byelorussia/Litva regains her independence.

У ІМЯ БРАТЭРСТВА

УЛАДЗІМЕР ГЛЫБІННЫ

Ужо здаўна культурная лучнасьць такіх братэрскіх народаў, як беларусы і украінцы, давала аб сабе знаць узаемнымі перакладамі мастацкіх твораў. Наш Максім Багдановіч яшчэ ў нашаніўскі пэрыяд побач з перакладамі сусьветнае клясыкі перакладаў украінскія песьні, вершы Тараса Шаўчэнкі, В. Самійленкі, Івана Франка. Пераклаў Максім Багдановіч і апавяданьне „Муляр" І. Франка, „Каляровыя лісточкі" і „Сьмерць" В. Стэфаніка. Творы Т. Шаўчэнкі й іншых украінскіх паэтаў пераклалі Я. Купала й Я. Колас Перакладзеная на беларускую мову „Энэіда" І.Катлярэўскага прынесла перакладчыку Аркадзю Куляшову нават дзяржаўную ўзнагароду. У перакладзе на ўкраінскую мову Тэрэня Масенкі паэзія Ўладзімера Дубоўкі, асабліва Дубоўкаў верш „О, Беларусь, мая шыпшына", яшчэ ў двацыатыя гады здабыла любоў усяе Ўкраіны. Асабліва заслужыў вялікую пашану сваімі дасканалымі перакладамі беларускіх паэтаў на ўкраінскую мовы выдатны ўкраінскі паэта Максім Рыльскі. Дзякуючы ягонай і йньшых украінскіх паэтаў перакладчыцкай дзейнасьці на Украіне ў 60-х гадох быў выдадзены ладны па памеру зборнік паэзіі Максима Багдановіча на ўкраінскай мове. На вялікі жаль, гэтае выданьне не трапіла замяжу й тут у нас недаступнае для ўкраінскага чытача.

Аднак нашаму Максіму Багдановічу й іншым паэтам, як Янка Купала, Уладзімер Жылка, Натальля Арсеньнева й Масей Сяднёў, пашанцавала. У Заходняй Эўропе пасьля вайны й пазьней у Амэрыцы й Канадзе іх перакладаў на ўкраінскую мову выдатны ўкраінскі паэта, прафэсар унівэрсытэта ў Альбэрце, Др. Яр Славутыч. Вучань выдатных украінскіх паэтаў высокае культуры, М. Рыльскага й Міколы Зерова, заўважаны як паэта яшчэ Т. Масэнкай, Яр Славутыч у друку зьявіўся перад вайною ў дзе-якіх харкаўскіх і кіеўскіх часапісах. Перад вайною апынуўся на Беларусі ў арміі, служыў у сапёрна-інжынернай школе. У часе вайны пабываў у нашым Чэрвені (Ігумэні) й тады-ж запазнаўся з нашым народам і ягонаю моваю. Вольналюбівыя ймкненьні беларускае душы знайшлі ў чулай душы ўкраінскага паэты жывы водгук і запалі глыбокімі пераканаными, што лёс беларускага і ўкраінскага народаў не толькі падобны, але й цесна павязаны агульнымі братэрскімі повязямі. Студыюючы славістыку ў Пэнсільванскім унівэрсытэце ў 1953–1955 гг., дзе здабыў навуковую годнасьць Доктара Філязофіі, а пазьней працуючы ў Амэрыканскай вайсковай школе ў Монтарэі, побач з навуковай і творчай працай, Яр Славутыч шмат увагі аддаваў перакладам беларускае паэзіі. Максім Багдановіч рабіў на яго асабліва вялікае ўражаньне, як паэта красы, творца рознастайных паэтычных формаў, наватар беларускага вершаскладаньня, паэта ня толькі высокародных думак і пачуцьцяў, але й як укладчык новых мастацкіх скарбаў у сусьветную скарбніцу мастацкага слова. Вынікам тае працы было стварэньне Ярам Славутычам цэлага зборніку перакладаў вершаў Максіма Багдановіча на ўкраінскую мову. Тады-ж Яр Славутыч меў намер выдаць той зборнік асобнай кнігай. І толькі матар'яльныя цяжкасьці перашкодзілі тому высокароднаму намеру.

Ад 1960 г. Яр Славутыч працуе ў Альбэрцкім унівэрсытэце й разгарнуў надзвычай плённую творчую й навуковую працу. Багата навуковых нарысаў з галіны ўкраінскай літаратуры й мовы ён надрукаваў у амэрыканскіх і канадзкіх часапісах, браў удзел у шмат якіх навуковых канфэрэнцыях, у тым ліку ў навуковай канфэрэнцыі Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва ў Канадзе, гэтак званым Тыдні Беларусаведных студыяў на ўнівэрсытэце Атавы ў красавіку 1975 г., дзе выступіў з дакладам пра мастацкую прозу Ўладзімера Глыбіннага. Апошні на гэтым месцы выказвае ўкраінскаму прафэсару сваю шчырую падзяку і ўдзячнасьць за арыгінальную спробу зразумець і ацаніць тое новае, што ўносіць беларускі пісьменьнік у бачаньне Новага Сьвету.

У 1963 г. у Эдмантоне, Альбэрце, Канада, выйшаў з друку вялікі том твораў Яра Славутыча пад назовам „ТРОФЕІ", у які ўвайшла лірыка 1938–1963 гг. А нядаўна, у 1978 г., выйшаў з друку вялікі прыгожы том твораў Яра Славутыча „ЗІБРАНІ ТВОРИ, 1938–1978". Мне было асабліва прыемна атрымаць ганарова гэтую кнігу з пахвальным надпісам: „Дорогому Проф. В. Сядурі, чудовому письменникові й визначному науковцеві – Яр Славутич, 1979". Але асабліва я ўзрушыўся, калі на балонках 386–391 пабачыў пераклады беларускіх вершаў М. Багдановіча, Я. Купалы, Н. Арсеньневай, У. Жылкі й М. Сяднёва. Прыемна было ўбачыць беларусаў у суседзтве з такімі йменамі сусьветнай літаратуры, што знайшлі дарогу ў украінскі сьвет дзякуючы перакладам Яра Славутыча, як баўгарын Хрысто Ботев, палякі Юліуш Славацкі й Юзэф Лабадоўскі, чэх Яраслаў Вохліцкі, ангельцы Вільям Шэкспір, Эдмунд Спэнсер, Джон Донн, Джон Мільтон, Вільям Вордсворт, Джон Кітс і колькі йншых славутых імёнаў.

Што да саміх перакладаў, дык зьвяртае на сябе ўвагу культура выбаркі твораў для перакладу. З Багдановіча, прыкладам, перакладзены тры вершы: „Пагоня", „Эмігранцкая песьня" і трыялет „Мне доўгае растаньне з Вамі". Але якія вершы! Гэта, можна сказаць, крэдо ўсяго Багдановіча. Нездарма гэты верш першы раз быў надрукаваны ў газэце „Вольная Беларусь" 30 лістапада 1917 г., а чытаўся паэтам у Менскім народным доме „Беларуская хатка" ў канцы 1916 г. Ен зьявіўся вынікам наведаньня паэтаю нашае старое сталіцы Вільні і ўражаньняў, вынесеных ад бачаньня на муру Гострай Брамы высечанага мястовага гэрбу – Пагоні, ваякаў на імкнучых конях. Сам паэта ў аўтографе пакінуў нам запіс собскіх словаў, што „гэрб гэты Вільня атрымала яшчэ за часы Вялікага Княства Літоўскага, і завецца ён Літоўскай пагоняй". У паэтычным уяўленьні паэта адразу ўзьнік патрыятычны вобраз коньнікаў, якія імчацца наўздагон тых беларускіх сыноў і дачок, што з прычыны нацыянальнае нясьведамасьці трапілі ў палон да чужынцаў і страцілі свой нацыянальны воблік, і сваю дзяржаўнасьць.

Бійце ў сэрцы іх – бійце мячамі,
Не давайце чыжынцамі быць!
Хай пачуюць, як сэрца начамі
Аб радзімай старонцы баліць...

Здаецца, што з самой глыбіні сардэчнай болі адданага бацькаўшчыне сына вырываюцца тыя словы ахвяраваньня ўсяго сябе на службу роднай справе.

Маці родная, Маці-Краіна!
Не ўсьціішыцца гэтакі боль...
Ты прабач, Ты прымі свайго сына,
За Цябе яму ўмерці дазволь!..

Яр Славутыч, як перакладнік паэтычнага тэксту, добра рабіў, што не трымаўся абсалютнае дакладнасьці й не перакладаў слова ў слова арыгінальнага тэксту. Беражлівыя адносіны да арыгінала, неабходнасьць захаваньня мастацкіх кампанэнтаў твору, як і нацыянальных і йндывідуальных асаблівасьцяў і тканіны паэтыкі арыгінальнага твору, не пярэчаць мэтам узнаўленьня тога-ж твору выяўленчымі сродкамі другой мовы. Сіламі талента перакладніка твор гэты ўзнаўляецца на мове ўкраінскага народу й шляхам перавыяўленьня й пераўвасабленьня йдэі й стылю твору йншымі моўнымі сродкамі робіць яго здабыткам ужо ўкраінскае культуры і ўкраінскага чытача. Так творчая індывідуальнасьць перакладчыка становіцца важным фактарам творчага перакладу й ягоная высокая перакладніцкая культура становіцца зарукай творчага посьпеху. Яр Славутыч зусім правільна перадае слова „Літоўская" як „Кривицька" і вельмі ўдала перастварае *гукавы* сэнс вобраза („Срэбнай збруяй далёка грымяць...") у *зрокавы* („Срібна збруя освітлює путь"). Заместа скрупулезнага аналізу ўсіх іншых паэтычных сродкаў мастацкага перакладу з пад пяра Яра Славутыча, мы тут пададзім лепш цалкам пераклад „Пагоні" на украіннскай мове:

ПОГОНЯ

Тільки сердцем тривожним почую,
Як вітчызну оплакує плач, –
Гостру Браму згадаю святую
І комонних, що ринуть навскач.

В білій піні гойдаються коні,
Пориваються й важко хропуть.
Стародавню Кривицку Погоню
Не спинити, не збить, не зігнуть!

В далечінь переможно мчите вы,
Перед вами, за вами – віки.
О, за ким женетеся, як леви,
На які спішите ви шляхи?

Білорусе! Вони понеслися
За твоіми дітьми навздогін,
Що забули тебе, відреклися,
Продали на жорстокий загин.

Бийтэ в серце іх, бийте мечами,
Не давайте чужынцями жить!
Хай дознають, як серце ночами
За вітчизною скорбно болить...

Мати рідна, моя батьківщина,
Полонена ордою сваволь, –
Ти пробач, ти прийми свого сина
І за тебе умерти дозволь...

Все летять, пориваються коні,
Срібна збруя освітлює путь.
Стародавню Кривицьку Погоню
Не спинити, не збить, не зігнуть!

Я думаю, што пераклад Багдановічавай „Пагоні" Ярам Славутычам застаецца трывалым помнікам беларуска-ўкраінскага культурнага супрацоўніцтва й вымены мастацкіх каштоўнасьцяў. Да гэтай катэгорыі належаць і йншыя пераклады Яра Славутыча, як, скажам, „Эмігранцкая песьня" М. Багдановіча. Асэньсаваньне беларускага вершу тут таксама пайшло далей да самае сэрцавіны йдэёвага зьместу. Супрацьстаўленьне бязродных бадзягаў, што ў рамантыцы вандраваньняў страцілі нацыянальнае абліччa й згубілі апошнія лучнасьці з бацькаўшчынай, з аднаго боку, і ўсьведамленьне прычынаў, што змушаюць пакідаць родны край выгнанцаў дзеля браку волі, з другога боку, набывае яшчэ большай выразнасьці шляхам замены Багдановічава слова „хлеба" – словам „воля".

Але ми, що змарніли з відчаю,
Не того бредемо по чужині.
Не покинули б рідного краю,
Якби воля була в батьківщині.

І на бруку, де повідь весела
Велелюдні справляе забави,
Увижаються неманські села
І вогні портовоі Лібави.

І гэтак, як словы Багдановіча ў вершы „Трыялет" просяцца на музыку й змушаюць чытача самому напяваць іх уголас, украінскі пераклад іх музыкай саміх словаў просіцца на камернае выканьне з цудоўным алітэрацыйным і асанансным гучаньнем „чорних кіс".

Моій душі розлука з Вами –
Чорніш від Ваших чорних кіс.
Чому ж недобрий час приніс
Моій душі розлуку з Вами?

Я так поблід від горя й сліз,
Що тріолет почав словами:
Моій душі розлука з Вами –
Чорніш від Ваших чорных кіс.

Не выпадковы й выбар для перакладу верша „Над нядоляй тваёй не заплачу" другога выдатнага беларускага паэта красы й змаганьня, Уладзімера Жылкі. У тым вершы жаноцкі вобраз, як вобраз нацыі, надае высокароднасьці постаці паэта-рыцара, безкампраміснага змагара за волю бацькаўшчыны. Пераклад добра адтварыў змагарову клятву нязьменна заставацца на варце з мячом, караючым за здраду:

Ні на мить не покинем змагання

(працяг на 6-й бачыньцы)

From pages of Byelorussian history...

On the left is a copy of a drawing on an aging parchment depicting a festive entrance of either Mendog (King of Byelorussia/Litva from 1242 to 1263) or one of his successors into a building adorned with "Pahonia" indicating an official state event.

The name of the artist and the exact origin of the drawing are unknown. It was discovered by a Byelorussian historian of the 19-th century, Theodor Narbutt and is thought to be from the 15-th century depicting an event from the 13-th century. The condition of the drawing and the rusty holes in its corners indicate that it was hung for display and at times was washed, pressed and even glued from the back.

HELP FREE

MICHAL KUKABAKA
Byelorussian political prisoner in the Soviet Union

PLEASE MENTION HIS NAME!

Michal Kukabaka (b. 1936), a laborer. Spent six years in psychiatric prisons (1969-76) for refusing to participate in Soviet elections, acquainting his co-workers with the Universal Declaration of Human Rights, and for writing open letters. Sentenced again in 1979 to three years of prison for his essays, "Human Rights and Detente are Indivisible," "The Stolen Fatherland," and others. Renounced Soviet citizenship and wants to emigrate to any free country. His parents died in WW II and he has no relatives whatsoever.

His address (in prison): 211440, Vitebskaya oblast, g. Novopolotsk — 35, Uchrezhdeniye UZh 15/10 — "D", USSR.

Send this card to your government, a newspaper, Soviet ambassador, the United Nations, governments of the Byelorussian SSR and the USSR, and anyone who can help. Michal Kukabaka's life is at stake!

To continue this action we need your donation: **Committee for Defense of Prisoners of Conscience in Byelorussia** (use abbreviation: Committee for DPCB), 187-06 Hillside Ave., Jamaica, N. Y. 11432, U.S.A.

У Імя Братэрства

(працяг з 5-й бачынкі)

І не здрадим тужавих долонь.
Хто заквітчаний квітом кохання,
Той ненависти знае вогонь!

Що густіше довкола стемніе
І поважчае плин кровотеч,
То палкіше у злеті зміцніе
Мій короткий, караючий меч.

З Янкі Купалы перакладнікам былі адабраныя два вершы раньняга Купалы, якія хоць і гаворацъ пра нахіл паэты ўслухоўвацца ў галасы прыроды (верш „Як я полем іду"), а таксама пра музу паэтаву, што ўбірала ў сябе ўсё народнае гора (верш „Я бачыў"), аднак ніяк не становяць сабою знаных Купалаўскіх шэдэўраў, у якіх голас паэты прагучаў на ўсю моц. Вельмі хацелася-б пабачыць перакладзенымі такія Купалаўскія творы, як „Маладая Беларусь", „Ужо днее", „Забраны край", „Прарок", „Цару неба й зямлі", „Я ад вас далёка", „Роднае слова", „На сход", „Свайму народу", „Спадчына", „Крыўда", „Паўстань з народу нашага прарок", або „Перад будучыняй". Пералік іх можа быць іншым, бо густы перакладчыкаў розныя, але ўсё-ж хацелася-б каб перакладаліся рэчы рэпрэзэнтатыўныя, падобна таму, як верш „Пагоня" надзвычай ўдала рэпрэзэнтуе ўсяго Максіма Багдановіча.

З гэтага гледзішча досыць удала выбраны быў для перакладу верш Натальлі Арсеньневай „Сівой вярбой", у якім коратка, але выразна знайшла свой паэтычны выяў філязофія паэткі, што ўпадобіла сябе сівой вярбе на ўзлоньні прыроды з усіма ейнымі сіламі сокаў, прагай цяплыні, пешчай лета і ўтульнасьцю сьнягоў, пад якімі ня будзе чутно звону людзкага сэрца — гэтай крыніцы, паводле паэтавага азначэньня, „праўды й маны". На жаль, нельга пахвальна адгукнуцца на выбар вершу Масея Сяднёва „Разбітае лётнішча", у якім паэта з жалем апавядае пра разьбітыя на лётнішчы самалёты, якія „глыбока ўрэзаліся ў зямлю, каб не падняцца болей ад зямлі". У Сяднёва можна было адшукаць больш дасканалыя лірычныя споведзі душы чалавечай і аб чалавеку. Але й тое, што зроблена Ярам Славутычам заслугоўвае найвышэйшай ацэны й шчырага ад душы падзякаваньня. Імя Яра Славутыча мае быць упісана залатымі літарамі ў гісторыю дачыненьняў брацкіх народаў.

Пераход Вуніятаў на Праваслаўе

Недалёка ад гораду Кэмбрыдж у штаце Масачысэц, заснаваўся вуніяцкі манастыр „Новы Скіт". Заргагізаваў яго, з дазволу сваіх уладаў, францішканскі Іярэманах Лаўрэнці Маркузо. Манстыр складаецца з двух асяродкаў, мужчынскага й жаночага ў адлегласьці адзін ад другога ў 5-ці мілях. Пасьля некалькігадовага жыцьця па „вуніяцкаму", ці інакш кажучы па праваслаўнаму абраду, пераканаліся манахі, што „абрад" і чын багаслужэньня неадрыўныя ад веры Царквы, або зьяўляюцца яе выражэньнем. Сваім прыяцелям яны выясьнілі сваё вырашэньне: „Мы прышлі да выснаву, што ёсьць вялікая розьніца паміж нашаю вераю, нашай багаслужбай і нашым царкоўным палажэньнем... Выразна кажучы, мы зразумелі, што мы адарваны ад нашага ўласнага прэданьня й ад ўсіх, хто жыве па ім... Нам стала зразумелым, што такое палажэньне ёсьць духова шкодным, а галоўнае, ашукваючае, як для сябе так і для другіх... Мы таксама зразумелі, што ўвесь дух вуніі, вуніяцтва, не дапрыняцьця для нас... Мы не бяжым ад нікога й ня супраць чаго небудзь, ды нінашто ня скардзімся... Мы проста адчуваем, што нашае праваслаўе — у духу і ў багаслужбе — патрабуе ад нас, каб мы рабілі выснавы, што нашае жыцьцё ў ваўсіх яго праявах, павінна адказваць нашай веры й выяўляць яе... Мы не адчуваем сябе ні лаціньнікамі, ні вуніятамі, і мы ня музэй акрэсьленага абраду. Мы праваслаўныя, былыя адрэзаныя ад праваслаўя. Цяпер настаў час, час прыемлімы, час Божы, вылячыць гэты разрыў у нашым жыцьці й уліцца ў жывое спалучэньне з праваслаўем. Тут нашая будучыня. Нашае мінулае лагічна прывяло нас да гэтага мамэнту. Пасьля гарачых малітваў і спраўджэньня нашага сумленьня, мы выразна адчуваем, што паколькі мы праваслаўныя, дык лагічным крокам нашае месца павінна быць пры Праваслаўнай Царкве."

Пасьля двухгадовых перамоваў, 23 лютага сёлета адбыўся чын пераходу ў Праваслаўную Царкву ў Амэрыцы.

'SUN-TIMES' SLANDERS BYELORUSSIAN NATION

(continued from page 1)

assume that Mr. Wisuri deliberately intended to belittle the Byelorussian nation and the Byelorussian people.

While Mr. Wisuri is entitled to his personal views, when these views are propogated in a large newspaper in an area populated by many Americans of Byelorussian descent, the *Sun Times* must assume full responsibility for the views of its correspondents which amount to nothing less than deliberate slander against the Byelorussian people — including many of its readers and, no doubt, advertisers.

It is doubtful whether the *Sun Times* would have printed similar remarks concerning the American Independence Day or a call for independent Hungary or Northern Ireland. We suggest that Americans of Byelorussian descent, especially those residing in the Chicago area, protest and boycott the *Sun Times* until a satisfactory apology is received from the *Sun Times*.

РУСЫФІКАЦЫЯ БЕЛАРУСІ

(працяг з 3-й бачынкі)

Ці гэта ня тая самая, засуджаная Задзіночанымі Нацыямі, крымінальная палітыка гэнацыду, народазабойства?

— *А. Мікуліч*

Ад РЭДАКЦЫІ

Прадаецца камплект газэтаў „Беларускі ЧАС", нумары 1—22 уключаючыя першыя 4 тамы. Цана 33 амэрыканскія даляры. Пераплёт і лятунская перасылка каштуюць дадаткова. Просім зьвяртацца ў гэтай справе да рэдакцыі.

UKRAINIAN INDEPENDENCE DAY

On January 19, 1980, New York Ukrainians commemorated the 62-nd anniversary of the establishment of the Ukrainian National Republic at a dinner-ball held in the Roosevelt Hotel.

The dinner was attended by some 400 guests, representatives of various nationalities, members of the press, including Dr. Roger Horoshko of the *Byelorussian Times*, and Lieutenant Governor Mario Cuomo who read the Governor's proclamation of Ukrainian Independence Day in New York State. Thereafter, a male quartet and the "Dumka" Chorus entertained the guests with a brief selection of Ukrainian songs.